

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD
YÖNETİM KURULU BAŞKANI
ÖMER SABANCI'NIN
“AB SÜRECİNDE TÜRKİYE’DE BİLİŞİM VE
TELEKOMÜNİKASYON TEKNOLOJİLERİ
SEKTÖRÜ ÜZERİNE GÖRÜŞ VE ÖNERİLER” RAPORU
TANITIM TOPLANTISI KONUŞMASI

12 Haziran 2006
Ceylan Intercontinental

TÜSİAD AVRUPA SANAYİ VE İŞVERENLER KÖNFEDERASYONLARI BİRLİĞİ (UNICE) ÜYESİDİR.

İstanbul : Meşrutiyet Cad. No: 74 Tepebaşı 34420 İstanbul - Türkiye
Ankara : İnan Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara - Türkiye
Brüksel : 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C. : 1250 24th Street, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin : Mörkisches Ufer, 28 10179 Berlin-Mitte - Germany
Paris : 12, Rue Godot de Mauroy 75009 Paris - France

Tel: (90-212) 249 19 29
Tel: (90-312) 468 10 11
Tel: (32-2) 736 40 47
Tel: (1-202) 776 77 70
Tel: (49-30) 28 878 6300
Tel: (33-1) 426 516 40

Faks: (90-212) 249 13 50
Faks: (90-312) 428 86 76
Faks: (32-2) 736 39 93
Faks: (1-202) 776 77 71
Faks: (49-30) 28 878 6399
Faks: (33-1) 426 516 99

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxoffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad-us.org
e-mail: info@tusiad-de.org
e-mail: satan@tusiad.org

web: www.tusiad.org

Sayın Konuklar, Değerli Basın Mensupları,

“AB Sürecinde Türkiye’de Bilişim ve Telekomünikasyon Teknolojileri Sektörü Üzerine Görüş ve Öneriler” başlıklı raporumuzun tanıtım toplantısına hoşgeldiniz.

Raporumuzun ayrıntıları birazdan değerli yazarlarımız tarafından sunulacak. Ayrıca “Türkiye’nin AB Üyeliği Perspektifi Çerçevesinde Bilişim ve Telekomünikasyon Teknolojileri ve Rekabet Gücü” başlıklı oturumda, konuyla ilgili önemli kurumların temsilcileri görüşlerini bizlerle paylaşacak.

Ben de konuşmamda, bilgi toplumuna ulaşma perspektifiyle, bilişim ve telekomünikasyon sektörlerinin AB üyeliğimiz ve ekonomik ve sosyal gelişimimiz açısından taşıdığı öneme değinmek istiyorum.

Bildiğiniz gibi bugün, AB Hükümetlerarası Konferansı’nda bilim-araştırma ve eğitim-kültür fasıllarında müzakereler ile ilgili bir karar alınacak. Bu önemli günün, toplantımızı yakından ilgilendiren bir özelliği ise, “Bilgi Toplumu ve Medya” faslında tarama toplantılarının başlıyor olmasıdır.

Bugün ve yarın Komisyon yetkililerinin AB müktesebatı hakkında bilgi vereceği “Tanıtıcı Tarama” toplantısından sonra, 13-14 Temmuz’da ulusal mevzuatımızın kendilerine anlatılacağı “Ayrıntılı Tarama” toplantısı yapılacak. Bu toplantılarda ulusal mevzuatımızın ne kadarının AB müktesebatına karşılık geldiği ortaya konacak. Taramanın ardından Komisyon, bu fasılda müzakerelere hazır olup olmadığımızı değerlendirecek, sonra ya faslın müzakereye açılmasını önerecek ya da bunun için tamamlanması gereken ön-şartları belirleyecek.

Bu süreci, Türkiye’nin AB’ye uyumunun yanı sıra bilgi toplumu olma yolunda sarfettiği çabaları derinleştirme açısından da bir fırsat olarak değerlendirmek gerekiyor. Aslında, Türkiye’nin bilgi toplumuna ulaşması, sadece mevzuat bazında değil, eğitim, Ar-Ge, girişimcilik, inovasyon, teşvikler gibi temel alanlarda da ilerleme kaydedilmesini gerektiriyor. Nitekim, AB’nin hem 1999 yılında başlattığı “eAvrupa Girişimi”nin, hem de 2000 yılında oluşturduğu Lizbon Stratejisi’nin özünde, bilgi toplumuna geçilmesi ve bu şekilde rekabetçi bir ekonomi haline gelmesi için politikalar geliştirmek yatmaktadır.

Bu hedefe ulaşmak elbette kolay olmuyor. AB, Lizbon Stratejisi’nin hedeflerine tam olarak ulaşamadığının saptanması üzerine, 2005 yılında, Ar-Ge, inovasyon ve bilgi ve iletişim teknolojilerine daha çok vurgu yapan “Yeni Lizbon Stratejisi”ni hazırladı. Ardından “i2010: Büyüme ve İstihdam için Avrupa Bilgi Toplumu Girişimi”ni başlattı. i2010’daki “i” harfi, 3 bileşeni temsil ediyor: “information” yani “bilgi”, “innovation and investment in R&D” yani “inovasyon ve Ar-Ge yatırımları” ve son olarak “inclusion” yani “sosyal içerme”. Bu bileşenler çerçevesinde girişimin öncelikleri;

- *bilgi toplumu ve medya servislerinde açık ve rekabetçi tek bir piyasa yaratmak,
- *bilgi ve iletişim teknolojileri araştırmalarında AB yatırımını %80 artırmak ve
- *sosyal içermesi olan Avrupa bilgi toplumuna yükselmek olarak belirlendi.

Özetle, yeni Lizbon Stratejisi’ni, eAvrupa ve i2010 girişimlerini ve bu alandaki müktesebatın hedeflerini doğrudan ilgilendiren en önemli iki alan, bilişim ve telekomünikasyon teknolojileri sektörleri olarak karşımıza çıkıyor. Bu sektörler, tüm ileri teknoloji alanları arasında çok önemli bir ekonomik ağırlık taşıyor ve günümüzde ülke ekonomilerinin motoru olarak kabul ediliyor.

Türkiye, önce 2001 yılında aday ülkelere açılan “eAvrupa+” girişimine taraf olarak, ardından eAvrupa 2005’e gözlemci statüde taraf olarak bilgi toplumu olma yönündeki çalışmalarına ivme kattı. Ocak 2003 tarihinde, 58. Hükümet tarafından hazırlanan Acil Eylem Planı’nda, “e-Dönüşüm Türkiye Projesi”ne yer verildi. DPT koordinasyonunda yürütülen çalışmalar çerçevesinde, e-Dönüşüm Türkiye İcra Kurulu tarafından “Bilgi Toplumuna Dönüşüm Politika Belgesi” hazırlanarak, bu konudaki vizyon şöyle belirlendi: “Bilim ve teknoloji üretiminde odak noktası haline gelmiş, bilgi ve teknolojiyi etkin bir araç olarak kullanan, bilgiye dayalı karar alma süreçleriyle daha fazla değer üreten, küresel rekabette başarılı ve refah düzeyi yüksek bir ülke olmak.”

Ancak bu vizyona ulaşmak için yapılması gerekenlerin, yüklü bir ev ödevi oluşturduğunu söylemek zorundayız. Türkiye’nin ekonomik boyutları, nüfusu, stratejik konumu gibi bazı özellikleri dikkate alındığında ve diğer sektörlerle karşılaştırıldığında, bilişim teknolojileri pazarının yeterli büyüklükte olmadığı görülüyor. Bu durum, pazarın yüksek bir büyüme potansiyeline sahip olduğuna da işaret ediyor. Diğer yandan Türkiye, kişi başına bilgisayar sayısı, kişi başına bilgi teknolojileri harcaması, internet kullanımı gibi temel göstergelerde OECD ve AB-15 ve AB-25 ülkeleri ile karşılaştırıldığında maalesef genellikle sonlarda yer alıyor.

Telekomünikasyon pazarında, pazar büyüklükleri ve büyüme oranları ile sektör temel göstergelerinde durum biraz daha iyi görünüyor. Son 20 yılda, sayısal sabit telefon altyapısı kurmada gerçekleşen atılımla ve son yıllardaki kısmen rekabete açık mobil telefon altyapısıyla belirli bir pazar boyutuna ulaşıldı. Hane başı sabit telefon sayısı, mobil telefon penetrasyon oranı gibi temel göstergelerde de önemli iyileşmeler sağlandı. Buna rağmen, OECD, AB-15 ve AB-25 ülkeleri ile karşılaştırıldığında bu gelişmenin yetersiz olduğu anlaşılıyor.

Türkiye’nin bilişim ve telekomünikasyon sektörlerindeki ortak problemlerinin başında, her seviyede eğitim, Ar-Ge, inovasyon, kalite önlemleri, teşvikler, üniversite-sanayi işbirliği gibi konularda yeterli düzeye erişilmemesi bulunuyor. Temel göstergelerin yeterince iyi olmamasının nedenleri arasında, yaşanan ekonomik krizlerin yanı sıra telekomünikasyon pazarını serbestleştirecek ve rekabete açacak bir şekilde monopol yapıyı ortadan kaldırmakta ve özelleştirmede geç kalınması, aşırı vergilendirme, gecikmeli düzenlemeler ve uygulama eksiklikleri de yer alıyor.

Bilişim ve telekomünikasyon sektörlerinde, AB müktesebatının özünde, AB’nin rekabetçi ve bilgiye dayalı bir ekonomi olması bulunmaktadır. Piyasanın eşitlik ilkesi çerçevesinde düzenlenmesi, serbestlik sağlanması, rekabetçi tek bir piyasanın oluşturulması, güçlü ve bağımsız bir düzenleyici otoritenin kuralları koyması ve uygulaması temel politikalarıdır. Bu çerçevede, AB mevzuatının uygulanması ve telekomünikasyon hizmetlerinin rekabetçi bir yapı içinde ucuz, kaliteli ve yaygın olarak sunulması elzemdir. Telekomünikasyon Kurumu’nun etkin ve kararlı şekilde faaliyet göstermesi bu açıdan büyük önem taşımaktadır.

Avrupa Komisyonu’nun 2005 yılı ilerleme raporunda, Türkiye’de sabit telefonlar ve mobil telefonlarla ilgili iletişim vergilerinin yüksekliği olumsuz değerlendirilmiştir. Gerçekten de, GSM Association tarafından yaptırılan araştırmaya göre, mobil hizmetler üzerindeki vergi yükü açısından Türkiye %56,3 ile en yüksek vergi uygulayan ülkedir. Bu oran Türkiye’den sonra en yüksek vergi uygulayan Uganda’nın yaklaşık iki katıdır. Araştırmaya dahil edilen 50 ülkenin ortalaması ise sadece %17,1’dir. Yüksek vergi oranları hem tüketici üzerinde baskı oluşturmakta hem de telekomünikasyon pazarının büyümesini engellemektedir. Telekomünikasyon hizmetlerinden alınan vergiler, kısa ve orta vadede AB ortalamaları

seviyesine çekilerek bu hizmetlerin yoğun kullanımı, penetrasyonun AB ülkeleri seviyesine yükselmesi ve bu şekilde ülke ekonomisinin pozitif olarak etkilenmesi sağlanmalıdır.

Ekonomide üretkenliğin artması ve bilgi toplumuna geçiş ancak; teknoloji kullanımı, Ar-Ge, yaratıcılık, sanayi-üniversite işbirlikleri, kalite standartlarının kullanılması ve eğitilmiş, donanımlı işgücünün varlığı ile mümkün olabilir. Türkiye'nin, AB Lizbon Stratejisi'ndeki, "2010 yılına kadar en rekabetçi ve en dinamik bilgiye dayalı ekonomi olma" hedefine katkıda bulunabilmesi için yapması gerekenler; firmalar bazında teknoloji kullanımı ve yaratıcılığın teşvikinden Ar-Ge faaliyetlerinin desteklenmesine, fikri mülkiyet hakları mevzuatının gözden geçirilmesinden bilgi ve iletişim eğitiminin meslek okulları ve yükseköğretim düzeyinde yeniden yapılandırılmasına kadar uzanmaktadır.

Sayın Konuklar,

Birazdan sunumu yapılacak olan raporumuzda, AB sürecinde Türkiye'de bilişim ve telekomünikasyon teknolojileri sektöründe yapılması gereken kısa, orta ve uzun vadeli düzenlemeler üzerine bir dizi görüş belirtilerek önerilerde bulunmaktadır. Raporun bu alanda yapılacaklara ışık tutmasını diliyorum, raporun hazırlanmasında emeği geçen, başta yazarlarımız olmak üzere, TÜSİAD Bilgi Toplumu ve Yeni Teknolojiler Komisyonu'na teşekkürlerimi sunuyorum.

Beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür ederim.